

نوم خدا شهجون و دلنرم

نشریه اینترنتی لور

<http://loor.ir>

کتابخانه الکترونیکی سال ۱۳۸۶

ده داستان لری

گردآوری و تنظیم:

ابراهیم خدائی

با همکاری تحریریه نشریه اینترنتی لور

نشریه اینترنتی لور

<http://loor.ir>

کتابخانه الکترونیکی سال ۱۳۸۶

ده داستان لری

گردآوری و تنظیم:

ابراهیم خدائی

با همکاری تحریریه نشریه اینترنتی لور

فهرست:

شماره صفحه	نویسنده	عنوان داستان
۴	عیسی قاندرحمت	مال بی کس
۶	عیسی قاندرحمت	سفر خرس و گروه
۸	ابراهیم خدائی	تاته صاؤ قهله
۱۲	ابراهیم خدائی	دیگله بجوش
۱۶	ابراهیم خدائی	منم چنرا!
۲۱	ابراهیم خدائی	حاجی روا
۲۳	ابراهیم خدائی	کازله ترو
۲۵	ابوذر رحیمی تادخیری	شازده کوچیره
۳۳	مجتبی هیودی	مامورو که توک پائز زنه بیشر کنیین
۳۵	مجتبی هیودی	منه، تنه..

سرتال

آنچه در این مجموعه داستان ملاحظه می شود شامل مقداری داستان فولکلوریک است که به عنوان نمونه از گویشهای مختلف لری چینش شده است، همچنین چند داستان نیز توسط خود نویسندگان نوشته شده - فولکلوریک نیست - و یا بر اساس روایات و حکایات قدیمی تر یا برخی آثار معروف ادبیات جهان بازنویسی و یا برگردان شده است. آنچه در اینجا هدف قرار گرفته است تولید مقداری متن به زبانهای لری به گونه ای صحیح و سلیس بوده است و نه ضبط و ثبت مستند متلها و داستانهای شفاهی، هر چند انگیزه اخیر خود می تواند مبنای یک فعالیت و جستجوی طولانی تر و دقت بیشتر باشد، چراکه داستانهای شفاهی مردم لر به زبانهای دیگری همچو فارسی و انگلیسی ضبط شده اند اما ارزشمندتر زمانی خواهد بود که با همان زبان اصلی و لری به رشته تحریر در بیایند.

در اینجا لازم می دانم از تک تک دوستان عضو تحریریه نشریه لور و همچنین همه عزیزانی که به هر طریق نقشی در این مجموعه داشته اند سپاسگزاری کنم، امیدوارم در کتابخانه های الکترونیکی سالهای آینده نشریه این مجموعه داستان نیز همواره گسترش و بهینه سازی باشد.

ابراهیم خدائی

تیرماه ۱۳۸۶

مال بی کس (خانه بی صاحب)

عیسی قاندرحمت

وه یکی

بی بی بی، یه مالی بی، یه مالی
 یکی بود یکی نبود، در سرزمینی
 ای ولاتی بی، اه ای مال چهار آیم بی، هر
 خانه ای بود، در این خانه چهارنفر
 چهاران بی همال و بی دغدغه، یه باؤه
 زندگی می کردند، هر چهار نفر بی قید و
 ریش اسبی، یه دادا دم قلی، یه دت
 بی توجه، پدری پیر، پیرزنی فرسوده،
 اهل شی و یه کر اهل ژئی...
 دختر و پسری دم بخت...

هر کوم ای یانه هر وه هول وژ
 هر کدام از اینها نگران خویشتن
 بین، کار وه مال نداشتن، خاؤ و خیالون ارا
 بودند، کاری به وصعیت خانه نداشتند،
 در بین. مال بی کس منی، چقچق وه
 هوش و حواسشان به خارج از خانه بود،
 تیرل کتی، ترک ای دیوار کتی، درینجه
 خانه بی صاحب مانده بود، ستونهای چوبی
 وشا بیئی، طاشقه دندنی بیئی، درگا ای
 خانه به سر و صدا افتاده بودند، دریچه های
 گیزنگ ایره مای، چینه ای یه یا رمیای،
 هیچ کوم وه فکر مال نوین، هیچ کوم قید
 شده بودند، دروازه از پاشنه در آمده بود،
 وا و وارن نوین، هر کوم حساؤ جائ
 هیچ کس به فکر خانه نبود، هیچ کدام در
 داشتن، هر کوم دل وه جائ داشتن، پیرل
 اندیشه باد و باران نبودند، هر کدام فکر و
 دل وه مزارسو، جهیلل دل وه حصیرو..
 دلشان به جای دیگری بود، پیران در اندیشه
 گورستان و جوانان در اندیشه تشکیل خانه و
 خانواده ای دیگر!

باؤه پیره و داپیره مؤتن: ایمه
 پدر و مادر پیر می گفتند ما فردا

صهه دو صه ممریمن مالمون ارا چیئه، پس فردا خواهیم مرد، خانه به چه دردمان
 دتهه مؤت مه خو صهه دو صه شی مکم می خورد؟! دخترک می گفت من فردا
 مالم ارا چیئه، اه گریشه مؤت مه که صه پس فردا شوهر خواهم کرد این خانه به
 ده صه ژنم سینی و مچم اریا، ای مالم ارا چه کارم می آید، پسرک نیز می گفت من
 چیئه.

فردا پس فردا زن خواهم گرفت و خانه
 ای دیگر خواهم ساخت، این خانه به چه
 کارم می آید؟!

هر هانه بی تا زمسوهت ویر و وا و وارن هت اما نه داپیره و باؤه پیره مرتن
 همین بود تا اینکه زمستان آمد، برف و باد و باران آمد، اما نه پدر و مادر
 نه کرهه و دتهه داؤت کردن، هانه بی پیر مردند و نه پسر و دختر ازدواج
 که وا و وارن هت، مال رمیا، سرما هت، کردند، باد و باران آمد، خانه فرسود و بی
 گرگی هتن هر چهار حواردن.

صاحب خراب شد، سرما آمد، گرگان
 آمدند و هر چهار نفر را خوردند!!

سفر خرس و گروه (مسافرت خرس و گربه)

عیسی قائد رحمت

وه لیکي

بی بی بی، یه جنگلی / یه جنگلی ای لیرسو / ژیر نرکه او ویراؤ / یه گروه و یه خرسی / داشتن رهیتی خاصی /
 موئن و تفنگ داشتن / مال و رهین داشتن / باخی پربار داشتن / سیو و انار داشتن / ژیه مکردن وه کاسمسا/ همالی
 مرکردن چی دو پیا

یه زمسون سردی / که بار نداشت درختی / هتی وره یه چرچی / هو! سیو دیرم! دنگ کردی / هو سیو دیرم
 سیو طلایی / سیو شیرین، اژن حنایی / گروه و سیو کتن وه پرمنی / گنم بردن قد دو منی / گروه و خرس آشت کردن /
 سیو گرهن گنم بردن / گنم داین وه چرچی / سیو گرهن وه گرمی / هر وه تک چرچی سیو حوهردن / عجو طهم
 دیری! مؤتن / وتن ای کوره آوردت ای سیول / چرچی وت ای عرؤسو، ای گرمسیلر

یه رو دو رو ارگشتی / گروه هوس سیو کردی / وه سر آبادی چنی / وه پا دیوار نیشتنی / که سیاهی دیار بو / اه
 سیاهی هر چرچی بو / هر هانه ایرگشت چن رو / وتن: طاقت نیریم هی رو هی رو / باریکیم ارا عرؤسو / سیو بیهریم هر
 صه و رو / هر ده کتن وه ره / بیرسن نشونی ره / ره کردن و ره کردن

وه مانگایی رسیدن / وتن عرؤسو کورسه؟ / مانگا که حال جواؤ نداشتی / ارا یه که شرون بکنی / هر هانه وت
 وه چپ بچین / او اؤه چن / ره کردن و ره کردن تا وه گرگی رسیدن / وتن عرؤسو کورسه / گرگ که ای هول اشکار بی
 / ارایه که اشکار نتوری / وه حقه وت وه چپ بچین وه چپ بچین / او اؤه چن / ره کردن و ره کردن تا وه بایغوش رسیدن
 / وتن ره عرؤسو کورسه / بایغوش که ای خاؤ بیا / وه زور برم چپ بلنگ کیشیا / ارا یه که چم چپ آ بی / ای بی حالی
 وت وه چپ بچین / ره کردن و ره کردن تا چهار مونگ هر ره کردن ..

وه عرؤسو رسیدن / هیچی او وره نویدن / فقط گرما و خشکی .. / کتن ای یه تینوره / هیچ سیو نوی وه وره / وتن
 ارا سیو هاتیمن عرؤسو / وتن وه ای تاؤسو؟! / فقط دیری لیرسو

وتن وه کو بچیمن / وت وه چپ بچین / ره کردن و ره کردن / تا وه مار سؤزی رسیدن / ای گلی وتن ره لیرسو
 کورسه؟ / مار سؤز که دلی سوزی / ارای خدا وتی .. / وه چپ بچن هر بچن ایشالا زی برسین / ره کردن و ره کردن تا

وه ژژوئی رسیدن / وتن ره لرسو کورهسه / ژژو که سرئی ائی کار وژ بی / ارا یه که زهمت کیش بی / وه نیکی وت وه
 چپ بچین وه چپ بچین / خدا دئار سرتون بو / ره کردن و ره کردن / تا چهار مونگه ره کردن
 یه روناکه سی پریسکی دیدن / وتن لرسو کورهسه / وت هر ایرهسه / وتن: وتون ایره سیو دئری / سی پریسک
 بال گرتی / تا بلنگ اسمو پری / ائی اه بلنگه سیل کردی / وه دمائی هاتی / وت وه پشت ائی کهان / یه باخ سیوی هسی /
 پره ائی سیو و مرو / بی حقه و بی درو / خرس و گروه وه خشالی ره کردن و ره کردن / تا وه باخ سیو رسیدن
 سیول طلایی / اژنی حنایی / سیر که حوهردن / بلوچی وه وژ اوردن / ایره ارا ائی خنه آسناه / ائی ایره فره خشمو
 اماه / دیدن مهلی وژونه / باخ هر باخکه وژونه / مال مالگه وژونه / رهیتی ائی یه خاصتر نیه / که پر گیا اه ائی بهتر نیه /
 دؤر دنیان گردیمن / هیچ ائی ایره شیریتتر نویمن

تاته صاؤ قهله

ابراهیم خدائی

وه لیهجه خرماؤه

افتاؤ وه رنگ همیشه بی، علی رضا هم چی همیشه کیسه جا واکسنه ون وه شون. علی رضا ده پنجره سیلی قهلیه کرد، کیچه اونو ری وه قهلیه بی، علی رضا هر صب افتاؤن بالا قهلیه می دی.

علی رضا دونست که افتاؤ ده مئن قهلیه درایه، اما داش وش می خنس، می گت افتاؤ ده قهلیه گفتره. علی رضا قبول نمی کرد می گت قهلیه خیلی گپه، داش می گت روله همیشه قهلین نشو بکه تا گم نویی، علی رضا می گت شاید افتاؤ هم قهلینه نشو کنه تا گم نوه... داش کمی پیل حیره نهها ده جیوش.

سیلی ده کیسه کرد: بینم فرچنه نهشتمه جا؟

علی رضا افتا وه ره، ری وه قهلیه، داش گت حواس خوته داشتو روله ..

xxx

-واکسیه واکسیه! اقا واسک سیت بزئم؟ واکسیه

علی رضا افتاؤ زنونه خیلی دوس داشت سرصه^۱ همیشه ده بهدظهر بهتر بی، سرصه همیشه هم مشتری بیشر بی، هم مشتریا سرصه اخلاقشو بهتر بی.

-کرخوه! واکس زنی؟

-آ عامو تفرما .. ائی دمپایانه بکه پا..

-صدیقه^۲ دست زیتر

- ری تیم عامو هیسه سیت ردیفشو کنم..

-عامو خدمتت

-چنی بوه؟

-هیچ قابلت ناره..

-صدیقه دست کرخوه، چنی بدم وت؟

-پنجاتم

xxx

واکسیه.. واکسیه

عامو واکس نحایی؟

... افتاؤ ده مئن قهلیه درایه، چوناکه قهلیه خیلی گپه.. علی رضا فک می کرد افتاؤ همیشه اول صه خیلی زردتره، چی دسیا خوش که همیشه هی اول صه زرد بیدن.. ایسه دیه اول صه نوی، رنگ افتاؤ هم کمی فرخ می کرد، چینو علی رضا دیه نتونست سیلی افتاؤ بکنه، دسیا علی رضا هم دیه زرد نوین، تازه نوک پتش^۳ هم واکسی بی..

1 - سرصه: اول صبح

2 - صدقه: قربان، صدقه دست: قربان دستت

3 - پت: بینی

-ایمرو منی وض بازار خوه! ار خدا بحا ظهر پونصتمه درارم سی دام، دویستمه هم درارم سی تاته صاؤ قهلیه تا بهلیه روم مین قهلینه بوینم! دف نها^۴ که علی رضا رهتی مین قهلینه بوینه عامو صاؤ قهلیه نهشتی. وش گتی باید پیل بیدی بلیط بخری تا بهلیمت رویی می. او روز علی رضا فقط دویستمه درآوردی:

-ار دویستمه بدم وه عامو صاؤ قهلیه دام نگوه کرکه چی درآوردیه؟ پیلیاته چی کردیه؟
اما او دونست ایمرو بازارش خوه:

-پونصتمه درارم سی دام، دویستمه هم سی عامو صاؤ قهلیه.
او هر وختی عسکه قهلینه وه ری دفتر دختر همسا میدی می گت باید ایمسال که حا روم کلاس دو^۵ حتما ده او دفتریا بخرم که عسک قهلیه ریشونه.

-واکسیه.. واکسیه! عامو واکس نحایی؟

علی رضا می گت وه قوره مروحم باؤم ایمرو باید حتمنی یونه افتاؤنه بوینم، شاید هم کالیاش واسک بزیم، علی رضا پرکش برد وه خنه:

-وی وی اوسه ار بحام دش پیل بسونم دسمه می سوزنه!

ایمرو ده همه روزی بازارش گرمتر بی، علی رضا می گت یه حتمن وه خاطر ینه که حا روم سیل قهلیه بکنم، خدا دوس داره مه روم مین قهلین بوینم، بینم یونه افتاؤ چطور با... خدا ایمرو رسق و روزیم زئاد کرده روم مین قهلینه بوینم.

-کرکه واکس زنی؟

-واکسه سر هم داری؟

-صدیقه دست زی با کار دارم

-کرکه واکس زنی؟

-واکس سر هم داری؟

-کرکه زی با کار دارم..

xxx

جیو علی رضا پر بی وه پنجاتمنی، افتاؤ خیلی ده قهلیه دیر بیدی دیه داشت می رهت وه سر که

-گمونم ظهر گذشته، کمی هم گسنمه، ایمرو چنی مشتری بسیار بی

-عاموساعت چنه؟

-واکس زنی؟

-ا واکسیم اما دیه حا روم، ساعت چنه؟

-ساعت دوه .. اما کفشیا منه واکس بزه اوسه رؤ

-عامو دیرمه وه خدا حا روم مین قهلین بوینم.. تازه دام هم الان منتظره

-هه کرکه قهلیه قهلیه چیئیئه؟

-می حا روم قهلیه، مه هیچ مین قهلینه نیدمه

-سی چیئته بوینیش؟ کفشیا منه واکس بزه تا پنجاتم بدم وت

-نه آمو، حا روم..

علی رضا ریش نمی کرد بؤه حا روم یونه افتاؤنه بوینم، گت الان ای عامو هم چی دام وم خنه

⁴ - نها: جلو، دف نها: دفعه جلویی

-هه کرکه هیچی مینش نی، قرئ جومیله اشکسه و قرئ هم عسک دادا^۵ شلیسه^۶ علی رضا اتقات نمی کرد:

-خو عامو زیتري کالیات در آر تا واکسشو بزمن سیت..

-وی وی دیئه خیلئی دیئه هسه افتاؤ ورمی گرده یونش، دیئه، دام الان خیلئی تیه وه رههمه.. باید زیترو روم مین قهیلنه بوینم و بدؤ کنم ری وه حونه.. ناهارمه بحورم اوسه ورگردم بازار دیئه ساعت بی وه سه.. دام وم می گت ده عامو دکودار بپرس ساعت دوازه که بی بیئا حونه، ار مشتری داشتی تا دوازه و نیم و تا یک هم بمو

-عیو ناره روم مین قهیلن بوینم، مه خه ایمر و خو مشتری داشتتمه، دام هم خه پیل خیلئی دوس داره! تازه ماچم هم کنه.. علی رضا زیتري رهت ری وه قهیله:

-وی وی یونه افتاؤ ده حونه ایما بناری^۷ تره، نفسم برس!.. مر افتاؤ هم پیل ناره حونه ده جا حارتر تخت تری کرا کنه؟

xxx

-منی^۸ عامو صاؤ قهیله مهمو داره؟! چن نفر هان دور و ورش، منی دارن قهیلنه چراغو کنن علیرضا سلام کرد

-سلام کرکه! ایچه چی حایی؟

-سلام عاموصاؤ قهیله.. امامه روم مین قهیلنه بوینم نه نبوه!

-هه عامو صاؤ قهیله پیل وت میدیم وه خدا.. ها.. یه دویستمه

-نه کرکه دم رهت بیر رؤ، قهیله ایمر و تهطیله

-آخر سی چی؟ مه ای همه اومامه روم گری سیل کنم زی ورگردم..

-گتم نه کرکه، مر نبینی؟ ایمر و حایان بازدید کنن، گروهی ده تیرو حایئا! ته هم دیئه ایچه نمو رؤ.. وقتی هنی بیئا علی رضا چونست بازدید چی نه؟ تیرو کجانه؟ کی حایئا یونه افتاؤ!

-عامو صاؤ قهیله درو گوه، کنه که مه مین قهیلنه نبینم

-وه قور باؤم مه هیچ مین قلنه نیدمه بینم چطوره؟

-علی رضا هرچی کرد فایده ای نداشت، گری^۹ من اوچه، دواره عامو صاؤ قهیله تارش کرد..

-علی رضا سیل کرد افتاؤ سر که بی.. خیلئی دیئر بی..

-ای عامو که مه دیدمه نهیله افتاؤ هم روه مین قهیله

-خدا سیت نسازه عامو صاؤ قهیله

-عامو صاؤ قهیله اشفت، اوما که علی رضانه بیره، علی رضا جست، کیسه واکس وه شونش... چینو سرواحار^{۱۰} رهت نزیکتی بی هف گلو بحوره، عامو صاؤ قهیله پرکش برد ده خنه:

-ار روزی هنی گبرت بیارم سیت گوم، خوم دونم چی وت کنم!

-هه زونت بون! ته هیچ غلطی نکنی! وه قوره باؤت...م!

5 - دادا، دایا: پیرزن

6 - شلیسه: فرسوده و فرتوت

7 - بناری: سربالایی

8 - منی: گویا

9 - گری: زمانی اندک

10 - سرواحار: روبه پایین

عامو صاؤ قهلیه نهها وه دم علی رضا:

-بی پدر بی ترویت بس بینم، وا کی بیدی پدر سگ؟!
علی رضا جست..

علی رضا هی خوشاخوش دشمو می دا و می رهت ری وه حونه..

xxx

دا علی رضا چادرن پیچنییه بی دؤره کمر منی^{۱۱} کرش میگشت.. دی علی رضا داره سی خوش ولی گرده.. هی ده پشت سر یه چپلاق^{۱۲} زه وش

علی رضا زرتلاق^{۱۳} بی، زی سیلی دما کرد دی داشه، بی وه گریوه

داش گت: کرکه ته های کجا؟ دونی ساعت چنه؟ دونی ده ظهر گذشته؟ مه ده پا افتام ایقد دمت گشتم

علی رضا بولبلی^{۱۴} نهایی...

داش هم بی وه گریوه:

-روله دونی ساعت چنه؟ روله ته هیچ گسنت نبی؟ گرمت نبی؟ خستت نبی؟ مر نگتم ده عامو دکودار پیرس دوازه که بی بیا وه حونه؟

xxx

- روله علی^{۱۵} دئه بیا بحوفت، ائمرو خیلی خسته بیدیه! دیه مؤقه خاؤه

شو وه رنگ همیشه بی

علی رضا ده پنجره سیلی چراغیا قهلیه می کرد

-ای عاموکه مه دیدمه نهلیه افتاؤ هم روه مین قهلیه

-تازه ار افتاؤن بهلیه منه که دئه نهلیه، عاموصاؤ قهلیه ار گیرم بیاره می کشم

مه دئه نتونم مئن قهلین بوینم

-باید بمونم تا دام گپم کنه، سی خوم بوم وه پیائی زوره عاموصاؤ قهلین داشتوم

یا علی باید زور بیره.. یا عاموصاؤ قهلیه بمیره!

11 - منی: دنبال، در پی

12 - چپلاق سیلی

13 - زرتلاق: زله ترک، ترسیده

14 - بویل: گریه بلند و از ته دل

15 - عله: یک شیوه تلفظ خودمانی نام علی

منم چنرا! (منم چغندر!)

ابراهیم خدائی
وه لیهجه خرماؤه

بی بی بی یه پیائی وه نومه باؤچنهری، ای پئا خیلئی ساده بی، زئی داشت، زئی خرماؤکار بی، همیشه منی بونه می گشت تا باؤچنرینه بفرسنه دیر ده حونه، اوسه سی خوش خرماؤکاری بکنه.

یه رو زئیکه باؤچنری بیچارن فرسنا رهت یه دیگله ای ده شهر بخره، چنهر رهت دیگله خری اؤرد سی زئی. اما زئی سی یه که هنی میړهنه بفرئسنه وا دیر یه ور غذانه شور درس می کرد یه ور هیچ نمک نمی ون دش. چنهر گت یه خو نبوه یه روز شوره یه رو بی نمک! مر دیگله که حاستی سیت نسمه؟ سی چی غذا خو درس نکنی؟ زئی گت خو میړه اوسه که دیگله خریدیه نپرسیده بینم چنی ها نمک بونم دش، زوتا غذا چنینه، ار می حای غذا خو سیت درس کنم باید روی وا دما ده او شهرئ که دیگله خریدیه ده اوساش بپرسی ایما چنی نمک ها بونیم ده دیگله؟

پئا بیچاره هم افتا وه ره گت روم ده یارو بپرسم، رهت و رهت و رهت تا رسس وه شهر، رهت تی اوسا، اوسا اول بلوچینش اوما، دمائی گت یه حتمن آدم ساده مه هم یه چی وش مؤم تا روه پی کارش، وش گت رو وه زینت بو یا مشتئ بونه دش یا یاتاسئ، پئا هم دش خیلئی تشکر کرد و افتا وه ره ورگشت اوما تی زئی، وختئ اوما وا مین حونه زئی دش پرسئ اوسا وت گت چی؟ چنهر بیچاره هرچی فکر کرد وه ویرش نیوما. گت ولله زئی منی ده ویرم رهته.

زئی خرماؤکارش هم ده خدا حاستی که یه گلی هنی پیانه بفرئسنه وه شهر گت ایسه چی بکیم؟ هنی غذا شور و بی نمک سیت درس کنم؟ میړه گت نه! مجبورم یه دف هنی روم وا دما بپرسم.

باؤچنهری هنی افتا وه ره، رهت و رهت و رهت تا رسس وه شهر رهت تی اوسا که، گت اوسا ده ویرم رهت، گتی چی نمک بونیم ده دیگه؟ اوسا که هم قرئ خنس وش، گت ایسه چی بکیم؟ سوات داری بنویسی یا مشتئ یا یاتاسئ؟ چنهر گهت نه! سوات کجانم بیده؟ اوسا گت پس مر دی ره هی سی خوت بوئی یا مشتئ یا یاتاسئ تا ده ویرت نروه.

یا مشتئ یا یاتاسئ.. یا مشتئ یا یاتاسئ چنهر بلن بلن سی خش هی می خوند و وه ره می رهت، یا مشتئ یا

یاتاسئ..

نریک یه آبادی قرئ کشاورز مئن خرمناجا داشتن خرمنن کئیل مئ کردن تا بهر هر کومشون دئاری بکنن. ده دیر دیدن پیئائی ها میئا.. یکشو گت یه پیئا غریوئی ها یا، بهلیئت برسه کئیلی ده خرمن بکنه (یهنئ اوماینه غریونه وه فال نئیک گرتن و حاستن اونه بکنن وه قاضی که مهصولن سی شو بهر کنه).

باؤچنهری اوما وا نریکتر، پیئئا رهتن وا نهاش، صلواتئ فرسنان الهم صل علی محمد و.. گوش گرهنن منی پیئا ها وا خوش حرفئ زنه.. یا مشتئ یا لیاتاسئ..

شما روز بد نوینیئت هی که برزگرئا دیدن پیئا غریو ها مؤه خرمنتو بوه وه مشتئ یا لیاتاسئ تش دشو رهت، همه چنهرن گرهنن، زننش، زنش.. تا مئ حرد زنش، چنی که دسه آشیریاشو اشکس.

چنهر زوبسته ده همه جا بی خور گت ای مردمه انی مه چی بؤم؟ گتن الان مجال درؤ کردنه، مردم دارن مهصول رنجشونه درؤ کنن ته نوادا بؤیی یا مشتئ یا لیاتاسئ. گت انی چی بؤم، گتن بؤ زئاد با زئاد با هی..

زئاد با زئاد با هی.. باؤچنری هنی ایفتا وه ره و خوشاخوش هی مئ گت زئادبا زئادبا هی.. رهت و رهت. رسس وه آبادی هنی.. یا دادیئ ده او آبادی مردی، مردم داشتن میرهتن ری وه مزارسو که خاکش کنن، ده دیر دیدن پیئائی ها زی زی میا، گتن ثواؤ داره بهسیئت ای بنه خدا هم بیا فاتهه ای بحونه..

زئادبا زئادبا هی.. چنهر ده کلی جائ بی خور اوما وا نریکی جمیئت.. یه کی ده قؤمئا مرده گت: وی.. یه خو ها گوهر مردیاتو زئاد با! بیرئت بزنیئتتش.. روز بد نوینیئت چنهرن گرهنن زنش، زنش، چنی که دئه داشت ده حال مئ رهت، گت ای مردم انی مؤئت بؤم چی؟ گتن بؤ فاتحمه صلوات.. فاتحمه صلوات..

چنهر هم گت باشهتی، چنی مؤم .. فاتحمه صلوات.. فاتحمه صلوات.. رهت و رهت رسس یه جائئ عروسی بی مردم جم بینی، سازنو داشتن مئ کفتن، بازنو مشغول باخته بیین.. مردم دیدن مری یکی داره ده دیر میا.. لیوتئا رهتن وا نهاش، یکی هم ده سر بون تفنگئ وا نهاش ون.. فاتحمه صلوات.. فاتحمه صلوات.. عروسی کنئا بلؤجینشو اوما گتن منی ها مسخره کنه، وه قرئ ده جوونئا گتن بیرئتش.. روز بد نوینیئت چنی زنش چنی زنش تا جا داشت زنش.. گت انی مؤئت مه چی بؤم، گتن مر نبینی عروسیه؟ میئا بؤیی گلیلی.. گلیلی.. گلیلی.. گت باشهتی چنی مؤم.

گلیلی.. گلیلی.. باؤچنری هنی افتا وه ره رهت رهت رهت. یه صیادئ ده ظهراوره تا ایسه کمین کردی که اشکاری بکشه، ایسه وه جخت نشونه گیری کردی هی که حاست شنگن بونه چنهر ده یار اوما گت گلیلی، گلیلی، گلیلی.. اشکارئا جستن.

روز بد نوینیت صیاد هم گرهتتش چنی زش چنی زش، تا می حرد زش تا دسه تفنگ خوش هم اشکس، چنهر گت انی مؤیی مه چی بؤم؟ گت هیچی نؤ.. کش نکه، همساکه اشکارئا جیهن، هی باید پس پس کنهکی، قام قام کنهکی رویی.. موادا اشکارئا فرار کنن.

باؤچنهری هم چنی قام قام کنکی افتا وه ره رهت رهت رهت تا اوما وه نزدیکی شهر خوشو.. دی مؤقه چاؤ ایفایی که دز زئیده وه حونه حاکم، همه داشتن منی دز می کردن دیدن یه نفر ها پس پس کنهکی و قام قام کنهکی روه، گتن خو حتمن هی ینه دزه خو گیرش اوردیمه، گرهتن سیئر زننش.. اوسه بردنش تی حاکم، حاکم گت پئا چیئا دزیهتین کجا بردیه؟ چنهر ده همه جا بی خور گت چیئا دزیهتی هان کجا! دز کیه.. کش نکنیت همسه اشکارئا جیهن.

حاکم گت شایت ها مسخره کنه فرمو ده گت بزنیئتش تا جا داره بزنیئتش.. چنهر بدبختن بردن تا روز دمایی هی زننش هی زننش، چنی که نوم خوش هم ده ویرش رهتی. دس آخر وزیر گت بوا یه بیچاره دز نی، یه منی آدم ساده بدبختیه، حاکم دش پرسى گت پئا ار ته دز نیسی سی چی چنی قام قام کنهکی روی؟ گت خو همسه اشکارئا جیهن، همسه اشکارئا جیهن.. کش نکنیت.

حاکم گت دیه چنی ره نروی، چی آدم حساویئی راق راق روی تا حونت، چنهر بیچاره هم لینگ یارش افتاه، روزگارش شیم بیده راق راق رهت و رهت تا رسس وه در حونهکه خوش. در زه و بلنگ گت زئنهک بئا درن سیم واز که پدرم درومایده.

زئنه گت کیه؟ ته کیی؟ پئا بیچاره خو نوم خوش ده ویرش رهتی، گت مه میترتم، زئنه گت: میره مه نوم داره، ته ار میره منی بؤ بینم نومت چیئه؟

بیچاره هر چی فکر میکرد نومش وه ویرش نمیوما، وه زئنه گت خو ته بؤ بینم نوم میرهت کی بیه، زئنه هم ده درو هی چنی نومئا الکی می گت: خیاری؟ چنهر می گت: نه! پیازی؟ نه! سیری؟ نه!

چنهر گت باوا مه ده ونونم که مرهوم باؤت می کاشت! زئنه گت: گدیی؟ چنهر گت: نه! او یه کمی اولاترش.. تری؟ هه هه! کمی اولاترش.. لیبویی؟ گت: هه هه! کمی اولاترش.. زئنه همه چیئانه گت اما چنهرن ده دسی نمی گت. چنهر بیچاره، کتک حرده، خسته قرئ لالکس وه زئنه، زئنه قبول نکرد درن سیش واز کنه.. گت رو تا وختی نوم خوتن گیر اوردی بئا حونه..

چنهر هم رهت در حونه همسائی نشس.. ناؤنست چی بایتش کرد. قرئ زن و دختر هم اوچه داشتن خیاطی می کردن، یکشو نازانگشتش گم بیدی، هر چی گشتن پیداش نکردن، یکشو گت: عامو چنهر ته ناز انگشت ایمانه نیدییه؟ هی که اوچنی گت چنهر ده هوسی که نوم خوش پیدا کرده قیرنی: وی خدام گلی دیمش.. وی خدام گلی دیمش..

ده زنونه خیال یه ناز انگشتن دیه، ای بیچاره خو نوم خوش پیدا کردی، چنهر نها وه دؤ ری وه حونه خوش: خدام گلی دیمش، خدام گلی دیمش.. زنو وه دم در نرسسه گرہتنش نهانش زئر دس پا لینگ یارش ونن و می گتن: عامو چنهر ناز انگشت مو به عامو چنهر نازانگشت مو به.

چنهر گت ارئ نازانگشت کجانم بیه مه نوم خومن پیدا کردم. زنو دس ده سرش ورداشتن.

چنهر رهت در قلا خوش زه، زینه گت کیه: چنهر هم منی فتی کرده با و لیشگرئین شکست داده با گت: منم!

منم! چنهر!

.. کوم جون خوش رسس

دیگله بجوش!

ابراهیم خدائی
وه لیجه خرماؤه

بی بی بی یه کچلی. کچل بیچاره هیچ خدائی نداشت، خوش و دا پیرش ده دار دنیا هی بوسونئی داشتن که خیار مینش می کاشتن، یه قلائی هوکاره بیدی هی می اوما خیارئاشو می حرد، یه رو کچل برتله نها و گل کرد تا قلان بیره، بلهخره یه رو قلان گرہت، گت سیل که می حام یه بلای بیارم سرت که تقاص خیارئامه دت بسونم اوسه حا بکشمتم.

قلا بیچاره هی لالکس وش، گت بیبا بلان وه سر مه نیار، منه نکش تا یه چی بدم وت که ده دار و دنیا بی نیازت کنم، کچل اول بلوچینش اوما دمائی اتقات کرد. گت خو قلا ایسه بو بینم ار مه تنه ول کنم چطور حا ده دار و دنیا بی نیازم کنی؟ قلا گت: دونی چیینه؟ کچل گت: چیینه؟ گت رو ته بوسوکهتو، یه دیگله و یه دسیهری ها اوچه، دیگلنه پر که ده او پتی اوسه بو: دیگله بجوش پرت آش گوشت! دیگله بجوش پرت آش و گوشت! دیگله که پر بوه ده آش و گوشت، دسیهرن غر به هی غر به تا نون دش بکنه وه در.

کچل بلوچینش اوما، اما، قلا قرئ پر هم ده بال خوش کن، وه کچل گت ار هم مشکلی هنی داشتی و حوجہت افتایی وه مه یکی دی پریانه بکنن تا مه آزا که حاضر بام وه خدمت!

کچل قلان ول کرد و رہت وه ته بوسو، دی یه دیگه او یه دسیهر ها اوچه، ده خشالی زه واشو و رہت تا تی داکه پیرش! داش هم اول اتقات نمی کرد، کچل رہت کیزه ای او پتی آورد ون مین دیگله، هنا کرد: دیگله بجوش پرت آش گوشت! دیگله بجوش پرت آش گوشت! در دیگلن ورداشتن.. صله علا مهمد و آلی مهمدا دیگله نقانق بیده ده آش و ده گوشت!

دایدا هم غری ده وه دسیهر نو دش می کرد وه در!

چنی که سیتو بوم خدا دیده بی وه کچل و دایدا، دیه سی خوشو سرصه تا ایواره هی نون و آش و گوشت می حردن و تموم هم که نمی بی. دش می فریسنان سی قوم و خیش و همسا..

یه رو کچل گت: دا!

دایدا گت: چیینه روله!

گت: مه می حاشانه وا دؤرورباش مهمو کنم

دا گت: هی روله! عزیزم! گرم! خدا یقمه نونی دده وت بؤ الحمدلیا بشی بحورش یه چینه حاشانه ولاتن بکنی وه

خوت

گت: نه! مه می حاشانه وا دؤرورباش و کلی کسونش مهمو کنم تا مین مردم سی خوم نومی درارم!

یه رو که شا وا مردم ملاقاتی می کرد و ده دیر و نزدیک همه می رهتن خدمتش کچل هم رهت، کچل رهت تا

مین کاخ شا، مردمی هم دؤرور شا بین، وزیر هم وه تیش نشیسی.

سلام و سلام علیک وزیر گت کچل ته چی می حاشی؟ کچل گت: پاتشا سلومت اوامه خدمتش منتی بنیه

سرمو یه دف تشریف بیاره بوه وه مهمو مه.

مردم پرکشو برد وه خننه، وزیر هم بلؤجینش اوامه، پاتشا خنس و گت: اری کچل ته چی داری که حاشانه مهمو

کنی؟

کچل گت: پاتشا سلومت، بو وه مهمونم تا بوینی چطؤر پذیرائی دت بکنم!

پاتشا گت: کچل دونی مه ار بحام بوم وه مهمونت چنی سرواز و نوکر و ندیم می حاشام بیئا؟ ته تونی ده ور

لیشگری ورئسی؟

کچل گت: سی چی نتونم ده ورتو ورئسم؟ مهمو برکت خداه، شما تشریف بیاریت وا هرچی مردم، مه خدمت

کنم وه تو

پاتشا دیه داشت ده ری داری کچل غضو می گرهت نزدیک بی دستور بده کچلن بیرن سیر گفتکوش بکنن. اما

وزیر نها در گوشش: پاتشا سرت سلومت! سی چی اوقات خوتن تلخ کنی؟ رویم بویم وه مهمو کچل! عیو چی داره؟ مردمن

هم وا خومو بریم کچل هم وختی جمیتن بوینه که حاشا یه ری وه خونش زرتلاق بوه قری می خندییم وش و ورمیگردیم!

پاتشا گت: ولله راس! دونی یه چن وخته نه جنگ و صلی داشتیمه نه پرس و داؤتی؟ خو یه هم سی سرگرمی

بد نی

- خاؤ کچل! ایسه ایما کی بویم مهمونت؟

- هر وخت شما فرماشت کنیت

- صهٔ ناہار خوه؟

- پاتشا سلومت هر چی شما بفرمایی

کچل رھت! دما رھتن کچل، شا وه وزیر گھت: یه پوسی ده سر کچلش دراریم که ولات وه ولات بؤن و بخنن، دستور به وه جارچیا رون دؤر تا دؤر شهر هنا کنن! مردمن گرد دھوت کنن که همه وا پاتشا می حا رون حونه کچلک. جارچیا همه جا جار می زن که ای مردم پاتشا فردا نهار بیده وه مهمون کچلک، شما هم تونیت وه عنوان همرا پاتشا ده مهمونی شرکت کنیت.

چاؤ ایفتایی ده شهر، گرد مردم بلؤجینشو می اوما! کچل چی داره؟! دایا چی حا سیمو بپزه؟ روئم قرئ بخنیم

وشو

کچل هم ده کاخ پاتشا که دروما، وه دؤ رھت ری وه حونه، وه داش گت صهٔ ناہار مهمو داریم پاتشا و وزیره و لیشگرش.. قرئ ده قؤم و خیش و همسانه هم هنا کردن که بیان سی سرپایی.

مؤقه ناہار که بی مردم جم بیدن ایفتان وه دما پاتشا و وزیر و لیشگر ری وه حونه کچل، حونه کچل او پره شهر بی، کچل هر چی قالیی و نالییی بی جم کردی مین خرمنجائی پهن کردی جائی هم سی پاتشا درس کردی! شا اوما و مردم اومان گورئ گورئ نشسن وه خنه و چکچنه، تا بی وه مؤسم ناہار..

پاتشا دی مجمه وه مجمه آش و گوشت که ها وه سر دس سرپایی کنوا! اون و وزیر سر زین وه یک و بن گوسی قرئ وه یک گتن: یه چی با؟ کچل کجا مجمه آش گوشت کجا؟ یه راسه یا خاؤخاؤه؟

مردم گورئ گورئ می اومان ناہار می حردن سیرسفت می کردن وه در، مجمه وه دس بی که ده لیئر خراؤه کچل می کرد وه در..

پاتشا دستور ده: ای وزیر! ورئ! رؤ حونه کچل گوسی بکش بینم! یه چه بلائییه ها وه قید کچل؟ وزیر رھت دی بهله، مردم مجمه حالیی می نهن مین قلا کچل او بره پرشو کنه می یارشو، رھت وا پشت حونه کچل گوش گرھت دی کچل هی آؤ وونه مین دینگله و هی گوه دینگله بجوش پرت آش و گوشت! دینگله بجوش پرت آش و گوشت! دایا هم هی دسپهرن غرئ دیه..

اوما وه پاتشا عرض کرد گت ولا چئی بؤم پاتشا؟ چنینه... پاتشا فرماشت کرد گت کچلن بیئیت! کچلن گرہتن، بیچارن بردن مین زبیرزمینی خوش، کردنش ده زندو دربونی نیان اوچه. دیگلہ و دسیہرن ورداشتن اؤردن وه کاخ پاتشا. کچل بیچاره ده کلی مرا افتاه مین زندو هی ویره ویره می کرد که چئی کنم چئی نکنم .. تا افتا وه ویرش که قلاکه وختی داشت می رہت قرئی ده پریا خوش وش ده.. کچل اتقات نمی کرد که هنی تونسته با مین ری قلاکه وه تیه بوینه، یکی ده پریاکهنہ کزنی . آقلا که اوگلی دیگلہ و دسیہرن دیدہ بی وه کچل حاضر بی: قررا! قررا! نها وه سر چینه زبیرزمینی که کچل دش زندونی بی.

قلا گت چینه کچل؟! کچل تیهش که زنس وه قلا خشال بی گت: ولا قلا چئی بؤم روز بد نوینی شان مهمو کردم و فلون و فلون.. ایسه دیگلہ و دسیہرن پاتشا برده وه کاخش مه هم ده کلی مرا افتامہ هیچ ده دسم نیاہ. قلا گت هیچ ناراہت ناؤ کچل، قرئی داد و هوار بکه تا نگهبو زندو وت بوه وه خور، اوسہ بؤ پیغومی برسونن وه پاتشا که ایسه که تہ دیگلہ و دسیہر منہ بردیہ وا خوم چاری؟ وا سر کچلم چاری؟ مه کچلیسم تہ شاہی مه چئی تونم وا تہ بکنم؟ قلا گت چنی بؤ تا ویت کنن، هی که آزادت کردن رؤ وه تہ بوسوکہتو جاکہ که اوگلی دیگلہ و دسیہرن پییدا کردی ایسه هم یہ گدی گپی اوچه سؤز کرده، کدینہ وردار بؤر بالا کاخ شا هناشو که، بؤ: یا دیگہ و یا دسیہرانی هیسه ہلمکوبکو سر شانہ بکو. ار قبول نکردن کدینہ ده بالا بزه وه زمی اوسہ خوت بینی که دیگلہنہ وه کول شا دسیہرن وه کول وزیر بیارن در حونت!

کچل قبول کرد، اول داد و هوارئ کرد تا نگهبو بی وا خور هی چنو که قلا فرماشت کردی گت و گت وه عرض پاتشا برسونن، پاتشا هم که ایسه سی خوش بیدی وه صاؤ دیگلہ دسیہر دلش اوما وه رہم گت کچلن آزاد کنیئت! کچل آزاد بی چنو که قلا گتی رہت وه تہ بوسو، دی یہ کیدی گہپی ها اوچه، ورداشتش رہت تا کاخ شا، ده پشت کاخ رہی پییدا کرد رہت وارؤ. ده بالا هنا کرد هؤهؤهؤ شا هؤهؤ وزیر بکنیئت وه در، شا و وزیر و نگہبونیئا وه دنگہ کچل کردن وه در، پاتشا گت کچل هنی چتہ؟ مرہمت کردمہ آزادت کردمہ دیہ رہتن بیر و رؤ دم کارت. کچل گت هیچ کش نکہ یا دیگہ و یا دسیہرانی ہلمکوبکو سر شانہ بکو! ہمہ پرکشو برد وه خننہ، شا گہت کچلی! تہ کچلیسی چئی ده دست یا؟

کچل هنی گت یا دیگہ و یا دسیہرانی ہشتہپلمکو سر شانہ بکو! شا گہت نہ دیگہ نہ دسیہر ولا ها بؤم بیرن

سیر کفتکوت بکنن بینم تنہ کچل چئی حا بکنی؟

کچل چنو که قلا گتی کدین برد وارو سر زه وه زمی گت هشتپلهکو سر شانه بکو! دی وه امر خدا ده مین او
کیدی سوار سوار و لیشگر لیشگر کرد وه در، چار دؤر پاتشا و وزیرن گرهن پاتشا و وزیرن گرهن دس پاشون بستن آوردن
وه خدمت کچل، کچل فرماشت کرد دیگلنه وه کول شا دسپهرن وه کول وزیر بؤریت بنیت وه مین حونم!
.. کوم جون خوش رسس

حاجی روا (حاجی روباه)

بازنویسی: ابراهیم خدائی

وه لیهجه بیئرهمدی

ده قؤل: «فرهنگ عامیانه مردم منطقه کهگیلویه و بویر احمد»

نوشته سیمین طاهری

یه روای بی که دئی پیر وا بییدی. نئی ترس مٹ زیترش مرغ و خروس بدزه. تئی خوش نشس فکر کرد. اگر مو همش ائی طر بشینم وه گسنی ائیمیرم. باید یه فکر خوبی بکنم. اوسه که جوون بیدم فرز بیدم. ایسه که پیرم وه مکرم زندیی ایکنم.

ورئسا. ورنلنگس رهت سره برکه. دئا مرغاؤی مئینش مله ائی کردن، روا واسته سیلشون نکرد. مرغاؤیل تعجب کردن. یکیش قیره زه. تاته روا تاته روا وه کهه ائی خا بری؟ روا وه درو حصبانی وایی. گت: درد روا، مرگ روا، سی چی نئی گی حاجی روا؟ ائی خام برم وه کربلا، هسخونلمه حلال کنم. مرغاؤی گت: چتو مرغله، ایمانه نئی دزدی؟ روا گت: نه، نه توبه کردم. استفخرلا. ائی آخر عمری ائی خام وه درسی زندیی کنم. سی یه هم ائی رم زیارت. مرغاؤی گت: منه هم بور. گت: بیا تا بریم. بیو وه پس پسپول تاتت. مرغاؤی بال زه، رهت وه پشت روا. او یکنی مرغاؤی وه رفیقش بنگ زه. نره، نره.. روا حقه بازه، گولت ائی زنه، نره. فایده نداشت. مرغاؤی رهت وه پشت روا، رهت بره سی کربلا وه زیارت.

روا وه دسی بی مرغاؤی اوی تی ده، دم ری سگل رد وایی. مرغاؤی وه پشت روا حال و حکایتن سی سگل و مرغل تعریف کرد. سگل گتن ائی مرغاؤی لئوهم. یه خروسئی بنگ زه: تاته روا تاته روا منه بی خوت ائی بری؟ روا گت: درد روا، مرگ روا، سی چی نئی گی حاجی روا؟ خروس گت: حاجی روا منه ائی بری؟ روا گت دردت وم. بیا پس پسول تاتت. خروس هم رهت. همئی طؤر رهتن و هی مرغ و خروس و کوگ و بنگشت و عرض وه خدمتت کنم.. کلا و دراج جم کرد وه پی سر. روا خوش دعا ائی خوند. اونهم پی سرش جواؤ ائی دان و هی ائی رهتن. شو وایی. روا بردشون مئن یه اشکفتی. دم در اشکفتن کره زه. همه جاش خوب گرهت. وشو گت: ایسه دیه خطرئی نیاریم. ایسه بی یک دعا بخونیم. بنگشت تا در اشکفتن دی گت: روا گول همه مون زیده. روا افتا مئن لاشون، اول بت مرغاؤین ورکند. بنگشت لیکه زه گت: مرغاؤی ته وه رکاب روا ائی خاسی وه زیارت بری همه نه ته وه کشتن دیدی. جاک و جیک کلا و خروس و

همه مرغل اشکفتن پر کرد. سر همشون ورکند نها تی خوش. بنگشت تنیانه نترس بگره. البته سیس امیّت هم نداشت. صب زی روا کرهن رمناء بنگشت دراومه.

روا روزی یکی وه شکاللس ائ خرد. مهلی چاق وا بیدی. بنگشت سی دوسلس عزادار و وه فکر تلافی بی. یه روز سه تا شکالچینه دی که وه دین یه چی ائ گردن. اشنتف یکیش گت: زهله گرگ وه گیر اومه اما دل روا وه کهه بجوریم؟

بنگشت تا گپلشون اشنتف رهت تی شون گت: مه جا روان بلیم، بال گرتهت و رهت دم غار. شکالچیل روان کشتن، دلش دراوردن... متیل ایما خشی خشی، دسی گلی وش بکشین.

کا زهله ترو (آقای ترسو)

بازنویسی: ابراهیم خدائی

وه لیهجه بیراهمدی

ده قؤل: «فرهنگ عامیانه مردم منطقه کهگیلویه و بویر احمد»

نوشته سیمین طاهری

یه نفری بی به نوم کازهله ترو. ای کازهله ترو از صب تا پسین، سال دوازه ما زهمت ای کشی، کشب و زراعت ای کرد. هم یه که نتیجه کارش ایومه مین دسش یه روای ایومه همه ش سرکف ای برد. مردم وه یه که وه یه روای زهلهش ای ره نومش نهان کازهله ترو.

یه رو کازهله ترو رت مین بیسه که هیمه بیاره. دی هف فاتیل برنج، هف فاتیل گوشت وه چالیه. هف قلیون هم اماپه. هف دولک دو، هف تنگ شراب سر سرفه نهاده. اما هیشکه هم نیسه. هف تکه برنج وه هف فاتیل ورداشت خرد. گوشت و دو و شراب هم ای طور. اوسه دی زئر تخت هف کوزی طلا نهاده، وه هف تا کوزه هف مشت طلا نها مین تربش.

اومه سی خونش، زنش تا طلایل دی گت: اینن وه کهه اوردیه؟ کازهله ترو سرگذشته سیش گت: زن گت: حونت چول اینو مال هف دیون. الان بو ای کشن و ایان ای کشتت. زی بو در تون وراریم فقط دو تا کریسمه بهلیم. یکی دم تو، یکی پس تو. دو تا مون دو لته بیاییم زن عاقل بی.

دیول اومن چی بخرن، بو آدمی زاید اشفتنن. کلو وا بین. روا که آشپزشون بی گت: مه ای آیمزانه ای شناسم مٹ مرگ وه مه زهلهش ای ره. زن یه دف دی خکه بای وه دیر ایا. نهنگ که وابین دی تا روا نهی شش تا دیو گرز وه دس حونه کازهله ترون نشونشون ای ده. زن گت: کارهله ترو مه وت گتم ته وه اونو بگه، اندی ای کشمون. نه زهلت بره که اندی خوم ای کشتت. گت: بنگ بزه بگه: روا مه وت گتم هف تا دیو سیم بیار بکشم ته شش تاش اوردیه. بایه ایسه خوته عوض او یکی بکشم. دیول تا گیل کازهله ترون اشفتن روان دان دم گرز. له و لوردش کردن کشتنش. گتن: ای خاس وه کشتن بدمون.

دیول وه کازهله رو زهله شون رت. همشون دس نهان مئن سینه گتن: ما در خدمتتیم. از او روز کازهله رو فرمونده ی دیول وا بی. تمام کار و حال زندگیش سیش خدمت ائ کردن. زنش گت: فهمیدی که ایدم زهله ترو، نه آبرو داره نه زندیی.

شازده کوچیره

نوشته: آنتوان دوسن تگزوپری

ترجمه: ابوذر رحیمی

وه لیهجه بختیاری

سرتال: حتمن خیلایاتو متل "شازده کوچیرنه" فهمسینه؛ یه نفر که زه مئینه آساره ای یا وُر زمی وه مُدی دوس ای کرده. ای شازده کوچیره، مئینه آساره خوس که خیلای هم گهپ نی، یه گل سهر داره که هر روز دردرس ای کنه. خلاصه ای هئیس و ای یا وه سمت زمی. مئینه رهس وه چن تا آساره دئی سرائی زنه و بهد هم ای یا ری کره زمی. ایسه مه یه چن تیکه زس، ورگرنیمه که امئیدوارم خوشتو وا.

ای متل نوشته "تگزوپریه" که ممد قاضی و احمد شاملو هم وه سلیقه خوسو وورگرنیمه (ترجمس کردنه) یه چی دی که وا خدمتتو عرض کنم هئینه که مه وه خاطر خراؤ نویدن متل زه اسم "شازده کوچیره" استفاده کردم و چن تا زه کلیمه هانه هم دس نرئیمه. الوته بعضی جائانه سی جم و جور ویدنه کار، زئدمه.

آساره سوم:

مئینه آساره سومی، میخواره حونه داشت. دیدنه میخواره خیلای کوتا وی. اما شازده کوچیرنه بُرد مئینه غم گهپی. او که میخواره پشت بطریا حالی و بطریا پر دی، ری کرد ورس و گُذ:

تو ایچه چی گئی؟

میخواره وا حال گرهدّه گُذ:

می زَنم

شازده کوچیره گُذ: سی چه؟

میخواره گُذ: سی هی که زه ویرم روه.

شازده کوچیره که دلس وه حالس سوخته وی، گُذ:

- چه زه ویرت ریوّه؟

میخواره که زه خجالتی سرسه گت کرد وی، اتراف کرد:

- سی هی که زه ویرم ریئه که مه شرمنه یم

شازده کوچیره که ای خاس وه درد دلس ورسپه، گڈ:

- شرمنه زه چیڈ؟

میخواره که یه دف ساکت ای وی گڈ:

- شرمنه زه می خاری!!

شازده کوچیره وا حالت تهجب زه اوچه رهد. مین ره وا خوس گڈ: الحق که ای آڈمونه گهپ خیئی عجیون!!!...

(شازده کوچیره رسی وه کره زمی، اول جائ که دی یه بیاوون پر

برد و شن ویی. تا هی که رسی وه یه باغ که چن تا گل سهر مینس

وی)

شازده کوچیره گڈ: سلام .

گلا سهر گڈن: سلام

شازده کوچیره سیلسو کرد. دی همه شکل گل خوسن که مین آسارس داشت. وا تهجب زسو پرسى:

ایسا کیئی؟

گلا سهر گڈن: ایما گل سهریم.

شازده کوچیره یه آهی کشی. فکر کرد خیئی بڈبخته. آخر گلس وس گڈ وی که چی مه مین همه دنیا نی. اما الان

پنج هزار گل زه جور گل خوس مین ای باغ بی.

وا خوس گڈ: "ار گل مه ای گلانه ای دی، بور (شرمنده) ای وی. ای وس وه قنه قنت، و سی هی که مسخرس

نکنن، خونه ای زید وه مردن. اوسه مه هم مجبور ای ویم دوا درمونس کنم، انه سی بی آورو کردن مه هم که

ویڈه، زه راسی ای مُرد. بیڈ

دوارته وا خوس گُذ: "مه گُمو ائ کردم که وا گل سهرم صاحاوه غزینه گهپ ویمه! اما ایسه ائ وینم که یه گل سهر، چی ائ همه گل هه ویده. مه نترم شازده گهپ بوم و وس سر علفا و زئد زئر گریوه.

همی مؤقه وی که روا پیذا وی.

رُوا گُذ: سلام.

شازده کوچیره ورگشت اما هیچی نئی، گُذ:

سلام.

صدا گُذ: مه هیئیم ایچه، زئر درخت سیوم ..

شازده کوچیره زس پرسى: ته کهنی؟ چنی خوشگلی..؟

رُوا گُذ: مه رُواهم.

شازده کوچیره وس فرمودا: بی وا مه بازی که. مه چونو غصه دارم ..

رُوا گُذ: مه نترم وا ته بازی کنم. مه که اهلی نویمه .

شازده کوچیره آهی کشی و گُذ: منه بوخش !

اما کمی بهد دوارته گُذ :

- "اهلی کردن" یهنی چی؟

- رُوا گُذ: ته مال ایچه نیسی. مڈی چه ائ گردی؟

- شازده کوچیره گُذ: مه وه دین آذمو ائ کردم. "اهلی کردن" یهنی چی؟

- رُوا گُذ: آذمو تفنگ دارن و شکال ائ زنن. ائ کارسو گنه. اما مرغ هم دارن و تهنا خویسو هینه.

ته هم دینه مرغ ائ گردی؟

شازده کوچیره گُذ: نه، مه پی دوس ائ

گردم. "اهلی کردن" یهنی چی؟

رُوا گُذ: "اهلی کردن" چیئه که زه ویر خیلئا

رهده، یهنی "علاقه دُرس کردن" ...

- علاقه دُرُس کردن؟

رُوا گڈ : بله. ته سی مه هنی جغله کوچیره هیسی. چی صد هزار چغله دی، مه مهتاج ته نیسم. ته هم کارت وا مه نی. مه سی ته فقط یه رُوام چی ای همه رُوا دی. اما ته ار منه اهلی کنی، کار هر دَمو ور یک ای یفته. مه سی ته مینه دنیا تک ای بوم و چی ته هم سی مه مین دنیا نِخاهد وی ...

شازده کوچیره گڈ : کم کم هیئیم ای فهمم... گلی هڈ... و مه شک ای کنم اهلیم کرده بو.

رُوا گڈ: شایده، چینو هم ای بو. مین ای کره زمی همه چی تری وه جوری..

شازده کوچیره گڈ: آه! هی که مه ای گوم مین زمی نیڈ .

رُوا تهجِب کرد و گڈ :

- مینه آساره دیریه؟

- بله

- مین او آساره شکارچی هم هڈ؟

- نه.

- چه خوه!... مرغ چیتر؟

- نه !

رُوا آهی کشی و گڈ: په بساط جور نی.

اما دوارته وه قصه خوس ورگشت :

- زنده بی مه همس یه جوره. مه مرغونه ای گرم، آڈمو هم منه. همه مرغو چی

یکن و همه آڈمو هم یه جورن. سی هیئنه که ایچه حُلق آڈم گرده ای بو. اما ته ار

منه اهلی کنی، زندگونی مه چی آفتو روشه ای بو. مه اوسه وا صڈا پائی آشنا ای

بوم که وا صڈا پایا دیری فرق ای گنه. صڈا پا باقی مردم ای ورم به مین سیلا، اما

صدا پا ته چي صدا ني پيشه منه زه مئن سيلا اي دراره .. راسي! ته وه مئن او چال، كشتا گنمه اي ويني؟ مه خوم نو ني خورم، گنم سي مه چي بي ارزشتيه. كشتا هيچي وه ياڏ مه نيARN و خيف كه چينونه! اما ته گئشا بورئ داري، آخ كه چني خو اي بو، ار ته منه اهلي كني! چيناكه گنم كه مني طلايه، تنه وه ياڏم اي ياره. و اوسه مؤقه كه باڏ اي زنه به مئن كشتا، مه كييف اي كنم. رُوا ساكت وي و ته خيلى، سيئل شازده كوچيره كرد. بيڏ گڏ:

ار اي خوي... منه اهلي كه!

شازده كوچيره جواب دا: خيلى دلُم اي خو اما چينو وخت ندارم. با رئوم دوسونه سي خوم بجورم و زه خيلى چيا سر درارم.

رُوا گڏ: آشنئي به غير زه وا كسي كه اهلي كرده بويي، امكان نداره. آڏمو دي وخت آشنا ويدن وا هيچينه نڌارن. اونو همه چيئاسون درُس راس ويده زه ڏكو اي خرن. اما چي كه ڏكوداره ني كه دوس بفروشه، آڏمو گرد بي دوس و آشنا مندنه. ته ار دوس اي خوي، منه اهلي كه!

شازده كوچيره گڏ: وا چي بكنم؟

رُوا جواب دا: وا خيلى طاقت كني. ته اول به كمئ دير زه مه مئن او علفا اي شيني. مه زه گوشه تيه سيئت اي كنم اما ته هيچي نيگي. زوو اول همه بڏگمونياه. اما ته تري هر روز كمئ نزيك تر بيشيني.

صه شازده كوچيره ورگشت.

رُوا گڏ:

كاشكي وه مؤقه ديروزي اي ياؤي. ته مثلن ار هر روز ساعت چهار بهدظهر وي، مه زه ساعت سه وه بيڏ خшал اي بوم، و هه كه وخت اي گذرده، خشالي مه بيشرت اي بو. سر ساعت چار دس پا خونه گم اي كنم. و اوسه ارزش زندگونيه اي فهمم. اما ار خاسه بويي وخت و بي وخت بايي، اي دل مه ناؤنه كي وا خوسه سي ديڏن ته آماده كنه. هر چي بي يه "رسمي" داره.

شازده کوچیره گڏ: "رسم" چيڏه؟ رڙا گڏ: اي هم يه چيڏه كه زه وپر همه رهڏه، چيڏه كه باعث اي بو يه روزي وا روزا ديڙي و روزا چي يك اي بين و مه دي آسائش نڏاشتم.

چينو وي كه شازده کوچيره رڙان اهلي كرد. همي كه وخت جدابي رسي، روا گڏ: آخي! مه اي گريوم. شازده کوچيره گڏ: گنه زه خوته. مه كه گني وه جونت ني خاسم. ته خوت گڏي منه اهلي كه!...

شازده کوچيره گڏ: ته زه راسي اي گريوي؟
رڙا گڏ: بله!

شازده کوچيره گڏ: چه وه گيرت اي يا؟

رڙا گڏ: سي دله كشتا گنم، گريوه به حاله خوه!

و به قصس اضافه كرد: يه بار دي رڙو سيئل او گلا سهڙ بكه. اوسه اي فهمي كه گل ته مين دنيا تكه بيڏ، ورگرد سي خداحافطي، اوسه يه رازينه وت پيشكش اي كنم.

شازده کوچيره رهڏ و سيئل گلا سهڙ كرد، و به سو گڏ:

- ايسا هيچ چي گل مه نيسه. ايسا تا ايسه هيچي نوڏيڏنه. كسي ايسانه اهلي نكرده، ايسا هم هيش كسه اهلي نكرده. ايسا چي رڙا مو مين روزا اول هيڏه. رڙا مه او روزا چي صدهزار روا دي وي. اما مه وا خوم دوسس كردم و الان مين دنيا چيس ني.

گلا سهڙ ناراحت وين .

شازده کوچيره دوارته گڏ :

- ايسا قيافه خويي داره اما هيچي مين وجودتو ني. كس نتره سي دل ايسا بميره. اما خه گل مه هم سي باقي مردم زه جوړه ايسانه، اما خوس وه تهنايي زه همه ليسا بهتره. چينا كه مه تهنا وس او اي دم . چينا كه مه نهامسه زير

یه درف شیشه ای. چینا که مه پشت نی تنه قاهامس کردم. چینا که مه نهلم جونوری وا تیس. چینا که تهنا وه شکایتس، وه ادعائاس و وختائی هم وه هیچ نگذنس گوش کردم. چینا که او گل سهر منه.

اوسه ورگشت تی رُوا و گڈ: :

... خداحافظ

روا گڈ: خداحافظ ایسه راز، رازی که خئی آسونه. بدونا که به غیر وا تیه دل نتری خو بوینی. الص مین زندگونی سی تیه سر قاهامه. شازده کوچیره سی هی که زه ویرس نروه، تکرار کرد:

"الص مین زنه یی سی تیه سر قاهامه"

- چیی که گل تنه ارزش داڏه،

وختیه که وه پاس نهاڏیه

شازده کوچیره سی هی که زه ویرس

نروه، تکرار کرد:

"چیئ که گل منه ارزش داڏه، وختیه که وه پاس نهامه .

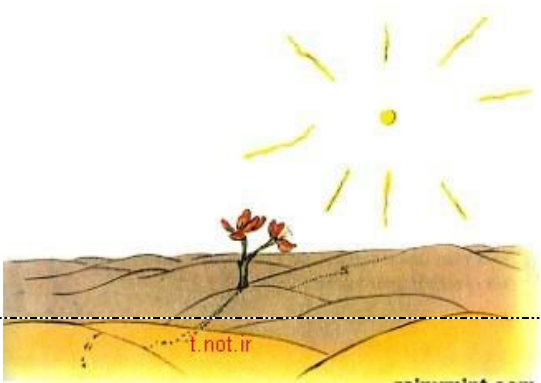
رُوا گڈ: آڏمو ای چیان زه یاڏ بردنه اما ته نوا چی اونو بوئی. ته هرچینه اهلی کنی مسول هونی. ته مسول گل خوتی .

شازده کوچیره سی هی که زه ویرس نروه، تکرار کرد:

"مو مسول گل خومم ."

شازده کوچیره زه بیاوو گذشت و به غیر زه یهه گل ، چیی دی نجوس. گلی وی که سه تا برگ داشت، گل قاول داری نوی.

شازده کوچیره گڈ: سلام

گل در جوابس گُذ: سلام

شازده کوچیره خیلئ و ادب زس پرسئ: آذمو گُجنن؟

گل که یه رو مالئنه مؤقه بار، دی وی، گُذ:

آذمو؟!... گمو ای گُنم یه شش هفتایی بون. مه چن سال پیئش دیمسون، اما مهلوم نی گُجه وا وجوریسو. باذ آذمونه وا

خوس ای بره. آذمو ریشه ندارن، سی هی همیشه مئنه زحمتن!

شازده کوچیره گُذ: خداحافظ.

گل گُذ: خذائیهذارت.

مامورو که توک پا و اردنگی ای زننه بیشر کنین

مجتبی هیودی

ای گون زمون قذیم یه شاهی بیڈ که وزیر ناتقی داشت. یه رو شا وه وزیر سر هیئ که مردم سی چه مطیع شاهن جرسو وست. شا ای گڈ: وزیر! مردم شوکت و جبروت منه قبول دارن و همسو بسی هیئ که مه شا عادل و با ایمونیسسم، منه دوس دارن .. وزیر گڈ ای شا قصه ای کنیئم اما وه دل نیری: مردم ایما هر بلا به سرسو واری نه نی گون و سر گت ای کنن و کار خوسونه ای کنن. شا گڈ نه بابا چینو هم نی..

وزیر گڈ ایسه یه چند وقت مهلت بده تا ثاوتت کنم.

وزیر دستور داڈ زه ایسه وه بهڈ هر که خاست زه دروازه شهر رڈ بوه یه ده قرون زس بیرین .. شاه گڈ وزیر حونت خراؤ مردمنه اذیت مکه .. گڈ قربان ته کارت نبو ..

چند روز گڈشت وزیر زه مامورون دروازه پرسو مردمه که در چه وهضن. گڈن هیچی دعا ای کنن وه جون شا و وزیر دستور داڈ ده قرون که گرهدین یه تک پا هم بزنین .. شاه گڈ حونه باؤت دمیر مردم وا مه کنترل نی بون .. گڈ قربان ته کارت نبو ..

چند رو بهڈ گڈشت وزیر دوارته پرسید مردمه که در چه وهضن . ممامورو گڈن : هیچی یه کمی نق نق ای کنن. دستور دا و سر ده قرون تک پا، یک یه اردنگی هم بزنین ... شاه گڈ حونمه خراب مکه چینو ... گڈ قربان ته کارت نبو .. گڈشت..

بهڈ چند رو دیدن یه جمعیتی انین ای زنن وا کیو و یه پیرمرد وسته وا پیش سو ... حسن، حسین (فریاد کنان) انین ای ان سی دربار ..

وقتی که رسیدن شاه گڈ وزیر دیدی بردیم وه کوری ... گڈ قربان ته کارت نبو ...

خلاصه مؤهدی که رسیدن وزیر قاصد فرشناڈ گڈ آقا یه کی به عنوان نماینده وا ور دربار بوینم بلاتو . مردم هم

او پیرمرد که وا نها ویده فرشناڈن وه حضور وزیر ..

وزیر نهیو کرد گڈ هم چتونه؟! .. پیرمرد هم گڈ شا به سلامت هیچی ...

وزیر گد نه بو ونم درد تو چیته ... پیرمرد سیل شا کرد گد نه ارزش نذاره خاطر شاهه اذیت کنیم .. شاه که کمی ترسی بی وا غضب سیل وزیر کرد و نهیو کرد گد حتمن یہ مشکل هی که ای مردم او دنه و به پیرمرد گد مه هم ای خوم مشکل ایسا حل بوه ... پیرمرد وا اشنیذن ای قصه خونه جا به جا کرد و قیافه گرهد و گد: اعلا حضرت عرض ایما هیئه که ای مامورونه که تک پا و اردنگی ای زنن یہ کمی تعدادسو کمه مردمم کار دارن یہ کمی مهتل ای بون گدیم ایر که امکان داره یہ کمی بیشترو کنین تا کار مردم هم سریترو بوفته ...!

وزیر ری کرد ور شاه گد دیدی گدم : وا مامورون که تک پا و اردنگی ای زننه بیشترو کنیم!

مَنه، تَنه..

مجتبی هیودی

ای گون خرس و روا قرار نهان و ای یک بسازن و جیجوسونه و ای یک گهپ کنن؛ پش دراوردن (قرعه کشی کردند) و زه جور اوڈ که خرس روه و شکال چی واره سی هردو سو، روا هم زه سیلا (لونه) وه در نکنه و بچونه گهپ کنه. روز اول خرس ورسا رهڈ و شکال، روا هم زی ورسا جیجونکنه او و چینه کرد و خلاصه تا خوڈ شومی رهنه پییڈ (پایید). شومی دی خرس انی دس پتی (حالی) ای یا به. زس پرسى په منى ایمر و هیچی نزی. گڈ: ولله یه شکال هم کردم شیس کنی (کنایه از به درد نخوردن) کچیر وی خومه هم سیئر نکرد.. روا هم وای خوس گڈ عیوی نڈاره حیما (حتما) صه که رهڈ و شکال تلافی ایمر و ای کنه.

صه زی دوارته خرس زه سیلا کرد وه در ره وه دین شکال روا هم در سیلانه پییڈ تا خود شومی. شومی که رسی دیڈ خرس زنو (دوارته) دس پتی ای یا به. رو و نهاس گڈ تاته (عمو) خرس په منی هم هیچی نوردیه. گڈ هی خدا خیر وده و ت سی خوت منی وه سیلا، منه ذلیل دونی رم و ر گجه. گڈ مر چه ویده. گڈ: او سره سرهنه (خط بالای کوه) اوینی یه بزئ هی هوچه زیڈم لاشس سنی (سنگین) وید وام نیوه، مه هم هرچی ترسم زس خردم و وس وارم اودم.. یکه دو رو (روز) زه ای جور گذشت. روا گشنى خیلئ فشار اوڈ ورس. وای خوس گڈ ایر زه لونه وه کنم وه در خو الان جودار ای یا همه جیجونکنه ای خره ایر هم بمونم خو شومی خرس دس پتی ای یا وادینا هم خوم زه گشنى ای میرم. یه فکر کرد و تیانه نهان وریک، یکی زه جیجونه خرس خورد..

شومی که خرس مطابق هر رو (روز) دس پتی اوڈ، روا زیڈ وای کپو باؤه باؤه باؤه رهڈ وای پیش. خرس اوڈ یردس گڈ گگه په چت ویده. روا گڈ: گشنه یی فشار اوڈ ورم مه هم زه سیلا کردم وه در یه زهر ماری وخرم هم ای که اوڈم وای دینا دیڈم گریگ اوڈه یکی زه جیجونکنه خرده. خرس گڈ: زه اینا مه یا زه اینا ته. روا هم زه ته دل آخی کشی گڈ تاته زه اینا ته اما چه فرق ای کنه اینا ته هم مثل بچونه خومن. خرس هم گڈ سرت سلامت، غصه مخور زه جیجونه مه یکیسو منه ای یکینه که هم گهپ کنم زیاده..

خلاصه چند رو زه ای مینه گذشت خرس اصلا عار ورس نوست. هر روز شومی که ایوه هیچی بسی روا نیاورد. یه رو شومی که دواته خرس دس پتی اؤد روا وا خوس گڈ دردم بزنه مینه جونت تا سیت نؤم. صه که خرس کرد ور در رهڈ ای تیله (جیجه) دیرینه هم نهاد ور زمین و تا جا داشت زس خورد ..

شومی رهڈ نشست ور در سیلا دی خرس انی زه دیر هن هن (هرک و هرک) سرن ای شونه و ای یا (کنایه از سر شادی و سر مستی) روا هم یه شو ره (دنگ و فنگ) در اؤرد غش کرد ور سر دس خرس. خرس هم تیکه باڈ شن ورس و اؤ ریخت ورس وه خیال خوس روانه اؤرد وا هوش. گڈ په هم چت ویده؟ گڈ وه رولمی (مویه کردن برای فرزندان) خرس که دی فهمس وی یکی زه جیجو مرده، گڈ مر هم گریگ اؤده یکی زه جیجو خرده؟ گڈ: سر سلامت هره (بله). خرس که منسی وه کردیه ورس گڈ زه اینا مه یا زه اینا ته:

گڈ: هی خڈا خیر وت وده مئه تنه زس در اؤردی که هی روزمونه